

80 pistes

GUIA DE BUTXACA PER
A UNA BONA ESTADA
A CATALUNYA

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Direcció: Marta Estella Clota

Redacció: Laura Garcia Jordan, Jordi Pujol Nadal i Mercè Nogués Palou

Grafisme: IntGrup.com

Primera edició: 2002

Segona edició ampliada y actualitzada: 2007

Tercera edició: 2014

2002 Universitat Autònoma de Barcelona

Aquesta publicació forma part del programa Intercat, impulsat per iniciativa dels següents organismes: Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra, Universitat de Girona, Universitat de Lleida, Universitat Rovira i Virgili, Universitat Ramon Llull, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya, Universitat Internacional de Catalunya i Universitat Abat Oliba.

B-2650-2015

80 Pistes

GUIA DE BUTXACA PER
A UNA BONA ESTADA
A CATALUNYA

SUMARI

PRESENTACIÓ 8

**RELACIONS
PERSONALS I SOCIALS
EL TARANNÀ CATALÀ 11**
Expressius i acollidors?
Directes i poc protocol·laris

LLENGUATGE VERBAL I CORPORAL 12

Com va tot?
Moltes converses alhora
Parlar amb imperatius
Em toquen mentre parlo
Mirades directes
Trobo que
Ei, tio! Ei, tia!
Malparlats?
Senyora o senyoreta
Donar les gràcies
Demandar disculpes

CONÈIXER ALGÚ 17

Els dos petons
Tu o vostè?
Noms i cognoms
Quants anys tens?

TINC UNA CITA 20

Puntualitat
A quarts de...

TINC PARELLA 21

Parelles i relacions

LA FAMÍLIA I ELS AMICS 23

Lligams familiars
Els amics, la colla o el grup

ÀPATS I GASTRONOMIA

TINC GANA 26

Parts del dia
Menjar i relacionar-se
Menjars típics
Beure alcohol
Sóc vegetarià
Menjar ecològic i alternatiu

EM CONVIDEN A SOPAR 31

La importància del convit
I tu, què portaràs?
I si no em conviden?

VAIG A UN RESTAURANT 33

Els preus
Pago jo?
Deixo propina
M'enduc el que no m'he menjat
Puc fumar?

MOURE'S: MITJANS DE TRANSPORT, CONDUCCIÓ

AGAFO ELS TRANSPORTS PÚBLICS 37

Tren, metro, bus, tramvia...

VAIG EN BICI 38

Ciclisme urbà

FAIG DIT 39

L'autoestop

CONDUEIXO 40

Anar en cotxe
Llogar o compartir cotxe
Tolerància 0

TORNAR A CASA 42

Vols barats

TELÈFON, CORREU I INTERNET

PARLO PER TELÈFON 44

Com he de respondre?
Telèfon mòbil

ENVIO UN PAQUET 45

Correus i missatgeria

EM CONNECTO A LA XARXA 46

Accés a Internet

EMANCIPACIÓ

ESTUDIO 48

Finançament dels estudis
L'autoresponsabilitat
Tracte amb el professorat
El quart d'hora acadèmic
Menjadors universitaris
Fer campana
Estudiar a l'estranger

TREBALLO 51

Estudies o treballes?
Quan començo?
Busco feina

M'INDEPENDITZO 52

Anar-se'n de casa

BUSCO PIS 53

Residència
Habitatge

TINC FILLS 54

TRADICIÓ, CULTURA I FESTA

ME'N VAIG DE FESTA 56

Horaris nocturns
Beure al carrer
Festes populars i folklore
Oferta cultural

FAIG VACANCES 58

Vacances
Pont i fer pont

FAIG ESPORT 59

Esport d'estiu i d'hivern

MODA I APARENÇA

EM VESTEIXO 62

Què em poso?
Roba i clima

PARTICIPACIÓ

VULL PARTICIPAR 65

Votar a partir dels 18

Associacionisme

LLENGÜES

PARLO IDIOMES 67

Aprendre llengües

Parles anglès?

I DEL CATALÀ, QUÈ? 67

Quines llengües es parlen a

Catalunya?

Una de les llengües

Un model lingüístic integrador

Què hi diu la llei?

A la universitat

ADRECES WEB D'INTERÈS 72

PRESENTACIÓ

80 pistes és una guia que té com a objectiu donar a conèixer diversos aspectes sobre els hàbits i el funcionament de la societat catalana a les persones que vénen a estudiar a una universitat de Catalunya. Com se saluda una persona que s'acaba de conèixer, quan convé parlar a algú de tu o de vostè o com cal actuar quan ens conviden a sopar són algunes de les qüestions que s'hi tracten, qüestions que són tan importants com el coneixement de la llengua mateixa per assegurar que la comunicació sigui fluida i gratificant.

Confiam que us serà útil i aprofitem l'avinentsa per desitjar-vos una bona estada a la universitat.

RELACIONS
PERSONALS
I SOCIALS

EL TARANNÀ CATALÀ

Expressius i acollidors?

Un dels tòpics que se sol atribuir a la cultura espanyola és que la gent és molt expressiva, oberta i acollidora. Això és així en alguns casos, però a Catalunya generalment us pot semblar que les persones es manifesten amb més fredor i reserva en iniciar les relacions socials. Fins i tot hi ha qui diu de nosaltres que som avorrits. Com en tots els casos, ja se sap, més val tenir la ment ben oberta i mirar de no generalitzar. De fet, no heu de patir gens, ja que aquest tarannà, que en alguns casos pot semblar més distant d'entrada, sol tornar-se càlid a mesura que les relacions progressen.

Directes i poc protocol·laris

En situacions informals, la manera de parlar dels catalans és molt directa i poc protocol·lària. Res a veure, doncs, amb el llenguatge cerimoniós que sovint s'utilitza en alguns països de l'Àsia i de l'Amèrica del Sud, en els quals predominen les formes de cortesia. Aquí més aviat escassegen i, per tant, no us ho prengueu malament si algú us demana una cosa sense el **si us plau** o **per favor** corresponent. Això sí, cal exigir un tracte educat i respectuós i, en general, això se sol complir.

LLENGUATGE VERBAL I CORPORAL

Com va tot?

Quan algú ens respon «**Molt bé!**» a la pregunta «**Com va tot?**» no hem d'entendre que a aquesta persona tot li rutlla de la millor manera possible, ni ho hem d'interpretar com una invitació al diàleg. Es tracta, simplement, d'un pur formalisme –d'una convenció lingüística– que acompleix una funció important dins l'acte comunicatiu: la d'establir i mantenir una relació civilitzada amb els nostres interlocutors. Aquestes expressions estereotipades no tenen sentit pel seu contingut, sinó pel context en què són utilitzades. ***Bon profit!, com anem?, què fem?, anar fent, records! i com estàs?*** en són altres exemples.

Moltes converses alhora

Compartir taula, tant si és per fer un cafè com per sopar, amb un grup d'amics catalans pot ser una mica atabalador. Sobretot si sou d'un país centreeuropeu, no fa gaire que heu arribat, no domineu la llengua i, en definitiva, esteu acostumats a un tarannà més formal o endreçat a l'hora de conversar. Aquí, a més d'un to de veu més aviat alt, és habitual que en una mateixa conversa es pugui parlar de molts temes alhora i es passi, pràcticament sense avisar, de la política al futbol o al programa de televisió de moda.

Parlar amb imperatiu

En moltes llengües –l'anglès, el català, l'alemany, etc.–, l'imperatiu és el temps verbal utilitzat per expressar una ordre (**Vine!**). Allò que ens interessa, però, no és el que aquestes llengües tenen en comú, sinó en quines situacions convé utilitzar aquest mode verbal. Per exemple, és correcte socialment dir «**Posa't a la cua!**» a una persona que no coneixeu de res i que us vol passar al davant en un forn de pa? No. A grans trets, es pot dir que aquí l'imperatiu s'utilitza quan ja hi ha força confiança (entre els amics o els companys de feina, amb la parella, etc.) i, especialment, entre la família (pares i germans) i en contextos informals entre la gent jove (quan beuen, quan juguen, quan se'n van de festa...). Hi ha llengües, com ara l'alemany, en què l'ús de l'imperatiu és molt més restringit i pot sonar groller en contextos en què potser aquí passaria desapercebut. I, més encara, alguns països –sobretot els llatinoamericans–, lluny d'utilitzar-lo, sovint fan servir fórmules d'extremada cortesia.

Però no sempre que et diguin «Vine!» t'estan forçant a venir. Pot ser una cosa molt positiva, per exemple una invitació, un oferiment o un suggeriment. Quan demanis permís per fer alguna cosa, et contestaran amb dos imperatius: «**Fes, fes**».

Em toquen mentre parlem

En comparació d'altres pobles del món, i igual que en altres països del

Mediterrani, a Catalunya tendim a ser expressius amb els gestos i els moviments a l'hora de parlar. I això implica, també, que habitualment a més de fer servir molt el llenguatge del cos també ens toquem. Una mà al braç, un copet a l'esquena... Abans d'arribar a conclusions equivocades (o a fer-se falses esperances), convé doncs saber que aquest és el tarannà de molts joves universitaris (amb les excepcions corresponents) i que, més enllà de ser un recurs comunicatiu més, no té cap altre significat... O sí, però això ja són figures d'un altre paner. El cas és que això acostuma a sobtar les persones procedents de països en què es guarden més les distàncies en les relacions interpersonals.

Mirades directes

Si al carrer, al metro o en un bar us trobeu amb la mirada directa d'algú, sigui del mateix sexe o de l'altre, no us espanteu. Per a algunes cultures, com l'asiàtica, una mirada molt explícita i directa entre un home i una dona pot significar alguna cosa més que simple curiositat. Aquí, d'entrada, és normal mirar i ser mirat d'una manera directa i fins i tot compartir algun gest de complicitat si es dóna el cas.

Trobo que...

Quan feu un viatge a un altre país, sovint teniu la necessitat d'expressar l'efecte que us causa i fins a quin punt us agrada o us desagrada. Tothom

és ben lliure de dir el que pensa però, quan no sou a casa, és important suavitzar les impressions i deixar ben clar que només es tracta d'una opinió, especialment si són negatives. La fórmula trobo que... és una de les més apropiades per a aquestes situacions.

Ei, tio! Ei, tia!

La paraula **tio/tia** se sent en tot tipus d'expressions pròpies del registre informal: **quin tio!, de què vas, tia?**, què passa, tio?. Entre els més joves, l'expressió **ei, tio/tia!** és força utilitzada per adreçar-se a algú.

Malparlats?

La informalitat en les relacions socials també es mostra en la manera de parlar i, és clar, en l'ús d'expressions malsonants o paraulotes. Sovint aquestes expressions formen part del llenguatge més informal i popular i no sempre tenen una connotació estrictament negativa. D'entrada, pot sobtar, per exemple, l'ús d'expressions com **no fotis, collons o hòstia** per expressar sorpresa, però no són gens estranyes en converses informals entre amics.

Senyora o senyoreta

Senyoreta és un terme que tradicionalment s'havia fet servir per adreçar-se a una noia jove, normalment que no estava casada, però actualment

aquest terme està en desús. A Catalunya és, a més, una paraula que marca diferències de gènere (no es diu senyoret) i, per tant, inadequada als temps actuals.

Donar les gràcies

Donar les gràcies és una de les convencions socials més practicades a tot arreu –asiàtics i sud-americans en són els reis–. En català, l'expressió més popular és **gràcies** a seques o **moltes gràcies** (**moltes de gràcies** en balear), en detriment d'altres solucions més formals, com molt agraït/agraïda, moltes mercès o molt amable. En alguns llocs de Catalunya, també podeu sentir dir merci, del francès, tot i que es pronuncia diferent: «mèrsi». Com en altres llengües, la norma també demana a l'interlocutor que respongui a aquest agraïment: **de res i no es mereixen** són les formes que han fet més fortuna.

Demandar disculpes

Entre les expressions més utilitzades hi ha **perdó**, **perdona'm** i **em sap greu** o **em sap molt de greu**, que poden ser correspostes, per indicar que s'accepten les disculpes, amb un **no passa res**, **és igual**, **no t'amoïnis** o **tant és**.

CONÈIXER ALGÚ

Els dos petons

Si us presenten algú i us fa dos petons, no us estranyeu ni ho interpreteu malament; aquí és una manifestació culturalment positiva i natural, com també ho és en altres països europeus amb certes variants. Els dos petons són el més habitual entre les noies i quan se saluden també un noi i una noia; en canvi, els nois acostumen a donar-se la mà o fer-se una abraçada. En algunes zones de França i Holanda, per exemple, es fan tres petons (un més que nosaltres!), i l'ordre per començar també canvia. A l'Àfrica, l'Amèrica del Sud i l'Àsia, en canvi, el més habitual en aquesta situació és encaixar les mans o abraçar-se; en molts casos, fins i tot s'evita el contacte físic si no hi ha una relació molt propera d'amistat o parentiu. On també s'abracen és als països nòrdics i als Estats Units. A Rússia els petons són de l'àmbit íntim, per més que sovint veiem per la televisió com els polítics d'aquestes terres es petonegen a les rebudes oficials. A Alemanya, com en altres països centreeuropeus, les abraçades o els gestos més afectuosos en situacions de benvinguda, per exemple, es restringeixen entre bons amics, mentre que en espais laborals o més formals es fan encaixades de mans.

Tu o vostè?

Imagineu-vos que heu de demanar l'hora a un desconegut i que no sabeu com tractar-lo: de *tu* o de *vostè*? Doncs aquí el *vostè* i el *vós* han anat

deixant lloc al tu, i actualment cada cop hi ha més gent que es parla de tu sense que aquest fet sigui vist com un signe de mala educació. Això és així entre la gent jove –a la universitat gairebé tothom es tuteja– i fins i tot entre persones que no es coneixen i en alguns àmbits formals, tot i que se segueix distingint com un signe de bona educació tractar de vostè o de vós la gent més gran i en situacions de formalitat.

En altres llocs del món, el *vostè* s'ha mantingut més, fins i tot en els registres no formals. Pensem, per exemple, en el *vous* francès. I més encara: en alguns pobles castellanoparlants de l'Amèrica del Sud, de l'Àsia (la Xina, el Japó...) i de Rússia fan servir majoritàriament el *vostè* o el *vós*, ja que associen aquest tractament a una manifestació de respecte cap a l'altre. Finalment, cal tenir en compte que en algunes llengües, com l'anglès, la distinció entre *vostè* i *tu* no té un equivalent.

Noms i cognoms

Al voltant dels noms i dels cognoms hi ha tantes diferències com cultures hi ha al món. En molts països (Rússia, el Regne Unit, els Estats Units...) les dones solen adoptar el cognom del marit en casar-se; a Catalunya, les persones mantenen els seus dos cognoms en casar-se. En altres països, només hi ha un sol cognom per persona, el del pare; aquí en tenim dos, corresponents al primer cognom de cadascun dels progenitors. Moltes persones hi posen entremig una *i*. Des de fa uns anys, se'n pot triar l'ordre

(abans, el cognom patern hi havia d'anar primer), tot i que aquesta pràctica encara és molt minoritària, i pràcticament tothom manté l'ordre tradicional.

Respecte als noms, cal dir que per a la majoria de mares i pares el santoral cristià és la principal font d'inspiració i, per això, alguns noms catalans no són gaire diferents dels que podem trobar en altres cultures occidentals, com la italiana, la francesa o l'espanyola, tot i que segur que us sonaran molt diferent. Sigui com sigui, això fa que aquí no hi hagi la varietat de noms que hi ha en altres pobles que no s'inspiren en els noms dels sants. A la Xina, per exemple, els pares creen els noms dels seus fills pensant en la vida que desitgen per a ells i, per tant, els noms es compten per milers. A l'Àfrica subsahariana els noms poden estar relacionats amb la religió (animisme, islamisme, cristianisme); també és freqüent vincular el nom al d'un familiar i relacionar-lo, alhora, amb les circumstàncies que van envoltar el naixement de la criatura; per exemple, a la Costa d'Ivori hi ha molts infants primogènits que es diuen Kuadio, que significa justament això, 'primogènit'.

Quants anys tens?

L'edat d'una persona es comença a comptar a partir del dia del seu naixement. Això és així a molts altres països del món, però no a tots. A la Xina, el Japó i Corea els nadons ja neixen amb un bagatge de fins a dos anys. En

el moment de néixer, a Corea, per exemple, ja tenen un any (la gestació es considera d'un any) i, a més, en arribar l'any nou, tots els nadons de menys d'un any, en fan un altre. Per això no t'estranyi si un company de classe et diu «**Tinc 22 anys a Catalunya i 24 a Corea**».

En general no està mal vist preguntar l'edat d'un company o d'un altre estudiant. Sol ser una informació coneguda i no gaire íntima. Ara bé, si la persona ja té una edat (per exemple, el professor o els pares d'un company de pis) cal anar més amb compte.

TINC UNA CITA

Puntualitat

Ser puntual és relatiu, tot depèn de la perspectiva des de la qual es miri. Per a anglesos i asiàtics arribar a l'hora és un valor molt cotitzat; si els primers practiquen la famosa puntualitat britànica, per als segons no està gaire ben vist que un professor sigui impuntual. A l'altra cara de la moneda, els llatinoamericans i, sobretot, els africans no hi donen la mateixa importància, i pensen que arribar tard no és pas tan greu. Pel que fa a Catalunya, es pot dir que en general la gent sol ser bastant puntual en les cites formals (quan es va a un acte públic: teatre, cinema, classes, presentació, casaments...), però que la cosa canvia quan del que es tracta és de quedar amb els amics. Sempre hi ha algú que poc o molt es repenja. L'ús del telèfon mòbil també ha fet canviar, i molt, els hàbits els darrers anys, ja que

permet que els canvis d'hora i de lloc es puguin produir a l'últim moment i que fins i tot hi hagi algú que, quan la trobada és col·lectiva, decideixi quedar-se a casa o canviar de plans a última hora avisant, simplement, amb un missatge.

A quarts de...

Les llengües reflecteixen la manera de viure de les persones que les parlen, i de vegades resulta sorprenent de veure fins a quin punt s'adapten a les necessitats dels parlants. Una mostra de tot això és l'expressió catalana **a quarts de...** –en català les hores s'expressen en quarts–, que sovint utilitzem quan no volem dir l'hora exacta que arribarem a una cita. És, de fet, una manera de dir que arribarem després de dos quarts.

TINC PARELLA

Parelles i relacions

Com a tot arreu, aquí hi ha una mica de tot. La societat catalana és culturalment monògama i el que es produeix normalment i per tradició –el pes de la moral catòlica s'hi fa notar– són les relacions estables amb una persona: és quan parlem de tenir parella, **tenir nòvio/nòvia** o **xicot/xicoteta**, o **sortir** o **estar amb algú**. Pel que fa a altres conductes, la poligàmia, present en algunes cultures, aquí no és socialment acceptada, cosa que no impedeix que hi hagi persones que, d'acord o no amb la seva parella, mantinguin

relacions amb altres persones fora de la parella estable; però això ja són figures d'un altre paner!

Entre la gent més jove, són habituals les relacions esporàdiques i, en aquests casos, se sol utilitzar les mateixes expressions. També es fa servir **tenir un rotllo**, quan estem parlant d'una relació puntual i, en general, d'un encontre sexual. Està molt en desús el concepte de **prometatge** o **estar compromès** i la petició de matrimoni en el sentit formal. Això depèn de cada parella i, sovint, s'interpreta més com un joc o un gest romàntic que no pas com un pas necessari. Les relacions sexuals esporàdiques i fora de la parella estable o el matrimoni són vistes d'una manera natural entre els joves, tant homes com dones, tot i que no sempre hi ha el mateix grau d'obertura per part de pares i avis en una mateixa família. Aquesta situació es viu de manera molt diferent en alguns països asiàtics o de tradició musulmana, on, per exemple, les demostracions afectives públiques entre persones de sexe diferent estan mal vistes o fins i tot prohibides. L'obertura de la societat catalana en aquest aspecte es fa evident en les zones més urbanes, com ara Barcelona i l'àrea metropolitana.

Quant a les relacions entre persones del mateix sexe, el 2005 l'Estat espanyol va aprovar una llei que permet el matrimoni civil i l'adopció per part de parelles del mateix sexe. A Catalunya també es permet la filiació compartida en parelles del mateix sexe no casades.

LA FAMÍLIA I ELS AMICS

Lligams familiars

Aquí, com bons ciutadans mediterranis, els lligams familiars i d'amistat són molt importants. És habitual que diferents generacions d'una mateixa família, des dels avis fins als néts, visquin en un mateix poble o ciutat, o almenys no gaire lluny. Segueix sent un costum molt arrelat dinar plegats, normalment els diumenges, i sobretot si es tracta d'una data concreta com l'aniversari o el dia del sant (dia del nom de la persona), en què es reuneix tota la família propera (pares, germans, avis...) per compartir un àpat copios i una llarga sobretaula. Així que és habitual sentir dir a algun amic català que diumenge té previst **dinar a casa els pares**. Això també passa per Nadal i altres dates assenyalades; però no patiu, sempre hi ha lloc per a convidats. Aquesta manera de funcionar pot semblar una mica estranya a les persones que vénen de països com els Estats Units o del nord d'Europa, on l'alta mobilitat i la importància menor que té el dinar com a àpat fan que nosaltres els fem l'efecte d'estar sempre massa junts. Això no vol dir que els llaços familiars no siguin importants al nord d'Europa, però se solen expressar d'altres maneres, com, per exemple, prenent un cafè amb pastissos. En canvi, altres cultures, com les d'alguns llocs de l'Àsia o de l'Amèrica del Sud, on la família és part central de les relacions socials, veuen estrany que aquí algunes famílies no puguin atendre directament els avis i que aquests hagin de viure en residències especials per a gent gran.

Els amics, la colla o el grup

El grup d'amics, o **la colla**, és molt important per als joves catalans. És habitual mantenir unes relacions molt fortes de confiança i d'amistat amb persones del mateix sexe o de sexe diferent que es converteixen en veritables confidents, companys de festa i també persones que ens acompanyaran al llarg de la vida, fins i tot amb vincles equivalents –tot i que això dependrà de cadascú– als de les relacions familiars. Si d'entrada us pot semblar que fer amics a Catalunya no és tan fàcil com us imaginàveu, sí que veureu que, un cop establerta la relació d'amistat, pot durar per sempre.

ÀPATS I
GASTRONOMIA

TINC GANA

Parts del dia

Aquí dividim el dia en sis parts, que aproximadament corresponen a les hores següents: matinada (5-7 h), matí (7-12 h), migdia (12-15 h), tarda (15-19 h), vespre (19-21 h) i nit (21-4 h). L'hora del dinar sol ser cap a les 14 h –unes dues hores més tard que a la majoria de països d'Europa, també de l'Àsia i els Estats Units, entre d'altres– i la del sopar, entre les 21 i les 22 h. Per tant, solem dinar i sopar més tard que en molts altres països d'Europa, l'Àsia i l'Àfrica.

Menjar i relacionar-se

Fem tres o quatre àpats: l'esmorzar al matí, el dinar al migdia, el berenar (algunes persones, sobretot els infants) a la tarda i el sopar a la nit. D'aquests àpats, el dinar i el sopar són els més abundants. Per aquest motiu, és habitual que a les empreses, els comerços, etc., es faci una pausa en l'activitat laboral per dinar, que pot ser d'una o dues hores, ja que aquest àpat és un dels més importants (o el més important) del dia. Això ens diferencia d'altres cultures, com, per exemple, la britànica, en què l'esmorzar és un àpat important i el dinar queda en segon terme. També hi ha qui fa un petit desdèjuni abans de sortir de casa, si és abans de les 8 del matí, i a mig matí –cap a les 10 o les 11– torna a fer un petit esmorzar, que en aquest cas pot ser un entrepà, una pasta (croissant, ensaïmada...), etc.

Com tot bon país mediterrani és normal que els amics i les famílies trobin espais de relació acompanyats de menjar. És habitual quedar per dinar o per sopar, per compartir experiències i celebracions o simplement pel gust de trobar-se gaudint d'un bon àpat, tant a casa com al restaurant. I això no només passa en l'entorn familiar i d'amistat. En àmbits laborals, sovint s'organitzen dinars de feina, a vegades en un to semiinformal, i és normal tancar negocis acompanyats d'un bon sopar.

Menjars típics

A Catalunya trobareu una gran varietat d'opcions gastronòmiques. A zones urbanes, especialment a la ciutat de Barcelona i rodalies, són cada vegada més freqüents els restaurants ètnics, amb menjars d'altres països, normalment de comunitats que han començat a establir-se de manera molt significativa al nostre país: xinesos, indis i pakistanesos, libanesos, mexicans, tibetans, italians, japonesos... També podreu trobar una bona oferta de restaurants vegetarians i vegans i dels anomenats *slow food*, entre els quals trobem els restaurants de km 0, que aposten per un consum de proximitat utilitzant aliments de producció local.

També, és clar, hi trobareu menjars de comunitats de la península, com ara els *pinchos* bascos o les famoses tapes, que tot i que ja formen part de la nostra gastronomia són una tradició importada pels espanyols del sud que entre els anys cinquanta i seixanta es van establir a Catalunya.

És a les ciutats, doncs, on tindreu més dificultats per trobar bona cuina catalana a bon preu. És recomanable buscar bars i restaurants que facin menús casolans al migdia a preus assequibles (dels 10 als 12 euros, amb postres i beguda incloses sovint), en què trobareu alguns dels menjars típics de les famílies catalanes: arròs a la cassola (o paella), macarrons amb tomàquet, sopa o escudella, pollastre, llom amb pebrots, botifarra amb seques, escalivada...

Aquests són alguns dels plats típics, però per assaborir-ne uns quants més us caldrà desplaçar-vos pel territori: agafeu el tren i recordeu els pobles costaners del Maresme (cap al nord de Barcelona), o tasteu la gastronomia de les terres gironines, o de les terres del sud (Tarragona, terres de l'Ebre)... Hi trobareu una gran varietat d'arrossos, de carns i de peixos al forn, amb combinacions sorprenents de dolços i salats, i postres casolanes. Tot un univers que va més enllà de la paella, la truita de patates i el pa amb tomàquet, de què tant deueu haver sentit a parlar.

Beure alcohol

Beure alcohol és una tradició, entre els adults, que és present en la majoria d'àpats i celebracions entre familiars i amics: al vi i al cava, que tradicionalment s'enduen la palma, s'hi suma l'auge de la cervesa durant els últims anys. Podeu trobar, a banda de les bodegues de vi i cava, una gran

varietat de cerveses de petits productors locals. En altres llocs d'Europa, aquest fet també té una llarga tradició cultural i una importància cabdal per al desenvolupament de les relacions socials: en determinades àrees geogràfiques, com els països escandinaus o la Gran Bretanya, beure s'ha convertit en un element social més, sense el qual de vegades es fa difícil entaular una conversa o aprofundir-hi. A Rússia, el país del vodka, beure'n és tot un ritual i no hi ha ningú que se n'escapi, se suposa que tots n'han de beure; tan important és aquest hàbit que un estranger pot ofendre un nadiu si no beu el que se li ofereix. La importància de l'alcohol també es posa de manifest en altres cultures, com la xinesa, on és indispensable en el camp empresarial: sense beguda, no hi ha negoci.

Sóc vegetarià

Tot i que el vegetarianisme encara és força minoritari, en comparació d'altres països, com ara Alemanya –on està força estès socialment– o l'Índia –majoritàriament per qüestions religioses–, a Catalunya cada vegada hi ha més persones que per convicció o per raons de salut opten per una dieta vegetariana. A Catalunya, podeu trobar una gran varietat de fruites i verdures, llegums, arrossos i altres aliments bàsics que poden ser les delícies de qualsevol vegetarià. A Barcelona, i cada vegada en més ciutats i pobles, trobareu una oferta específica de restaurants vegetarians. Cada vegada és més fàcil trobar també aliments especials, com ara preparats de soja (tofu,

seitan), en botigues especialitzades i fins i tot en supermercats. La cosa es pot complicar una mica més si sou en zones més interiors o de muntanya, on la carn és molt present als menús casolans. Més val no baixar la guàrdia! I és que encara és habitual trobar-nos una mica de tonyina en conserva en allò que a la carta deia que era un entrepà vegetal i no és gens estrany que un arròs amb verdures porti uns trossets de pernil o pollastre.

Menjar ecològic i alternatiu

La preocupació pel medi i la voluntat de cuidar la salut ha fet créixer la demanda de menjar ecològic. Encara estem lluny de tenir l'àmplia oferta que es pot trobar en països centreeuropeus com Alemanya i Holanda, on des de fa dècades hi ha grans cadenes d'alimentació només d'aquesta mena de productes, però en moltes ciutats i també en molts pobles de Catalunya trobareu petits establiments especialitzats, en alguns casos antigues herboristeries, que ofereixen una oferta encara petita però força variada de productes elaborats seguint criteris ambientals. A Catalunya, molts d'aquests productes –no només aliments, també productes de neteja de la llar o personal– porten el distintiu del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (www.ccpae.org/index.php?lang=ca), un organisme que depèn de la Generalitat de Catalunya i que certifica els productes ecològics. D'altra banda, hi ha les cooperatives de consumidors, en què el benefici reverteix en els mateixos treballadors, i també s'han generalitzat els pro-

ductes de comerç just (*fair trade*) (consum.cat/temes_de_consum/comers-just/) i alguns es poden trobar directament als supermercats, per exemple el cafè i la xocolata. Algunes persones compren per Internet els productes directament al pagès. En general es valora el comerç de proximitat que ha viatjat poc. Acostumem a dur bosses de més d'un ús o cistells. Les bosses de plàstic ara es paguen.

També ha augmentat l'oferta de menjar per a necessitats especials, com ara celíacs, intolerants o al·lèrgics als làctics, diabètics...

EM CONVIDEN A SOPAR

La importància del convit

El significat del convit varia segons les cultures i sempre és útil saber les diferències que hi ha, ja que el desconeixement d'aquestes qüestions pot donar lloc a petits malentesos. Sabíeu, per exemple, que en alguns països asiàtics com la Xina i el Japó cal donar les gràcies repetidament quan algú us convida a sopar a casa seva? A grans trets, es pot dir que els catalans convidem força i que són freqüents els sopars familiars o d'amics. Com segurament comprovareu, és molt fàcil que algun dia us convidin a sopar. Convé saber, però, que això no té la importància ni el valor social que té en altres països, com ara la Xina, on l'oferiment de menjar es viu com una mostra profunda d'afecte i amistat. Per a nosaltres sovint és un acte senzill, informal i poc cerimoniós. L'hàbit de retornar el convit està força estès, i

és habitual però no obligat que la persona convidada porti algun detall als amfitrions (sovint, vi o postres).

I tu, què portaràs?

No us estranyeu si mai us conviden a sopar i us demanen que porteu un plat. Aquesta és una pràctica molt habitual entre els joves, sobretot quan s'és molta colla i es té poc temps i pocs diners. Una truita, una amanida, un pastís, beguda..., qualsevol plat és benvingut i tot s'hi val, no cal que us passeu tota la tarda a la cuina! Un cop entaulats, el que fem aquí és compartir el menjar, perquè tothom pugui tastar els plats dels altres.

I si no em conviden?

Si heu pensat passar a visitar un amic o conegut, sempre que no tingueu clar que no hi posarà cap pega, és millor avisar amb una mica d'antelació. En ambients joves i informals, no sol passar res si us presenteu a sopar sense avisar; sempre es pot demanar una pizza! Però no tothom està preparat per a visites inesperades. Segur que ningú no us tancarà la porta, però potser es pot generar una situació d'incomoditat inicial. Aquesta reacció és inconcebible en països asiàtics, com ara la Xina o el Vietnam, on l'hospitalitat és un valor quasi sagrat entre coneguts i familiars, són normals i benvingudes les visites inesperades i la taula familiar es va omplint de comensals que sempre tenen un plat a taula.

VAIG A UN RESTAURANT

Els preus

Anar de restaurant no sempre ha de suposar un desequilibri en el pressupost. Aquí es pot menjar fora de casa de moltes maneres. Podeu triar entre la millor cuina del món –qui no coneix Ferran Adrià?– i, a l'altre extrem, el menjar ràpid més internacional i opcions més locals, com ara els entrepans, les tapes i menjars molt assequibles de la cuina de gairebé qualsevol país del món. Només heu de saber trobar el lloc i estar atents als preus. Al migdia, la majoria de bars i restaurants de preu baix o mitjà preparen menús a preu fix, que poden costar des dels 8-10 euros d'un xinès fins als 10-12 euros de la majoria. Podeu triar entre una llista de primers i segons, normalment la beguda i les postres hi estan incloses i, de vegades, també el cafè o el te. Als campus universitaris i les facultats, els bars i menjadors tenen preus més econòmics. I també a la universitat i a moltes feines, cada vegada més la gent s'enduu el dinar preparat de casa en una carmanyola o recipient similar, a punt per escalfar. Per sopar i durant els caps de setmana, els menús solen desaparèixer o pujar de preu.

Pago jo?

Aquí, quan sortim, en lloc de pagar una ronda per a tothom, que és el que se sol fer en molts països centreeuropeus i fins i tot en alguns llocs de la península Ibèrica, com el País Basc, cadascú paga la seva consumició. Hi ha algunes

excepcions a aquesta regla (quan se celebra un aniversari o una bona notícia; quan es vol tornar un favor...), però és bo saber que en general, i també amb tantes excepcions com calgui, aquest és el costum, i de manera especial entre els joves universitaris, que acostumen a anar bastant justos.

En anglès hi ha l'expressió *to go Dutch*, que serveix per indicar que cadascú es paga la seva consumició. A Rússia, i en alguns casos a Catalunya i a molts altres països on se segueixen mantenint rols sexistes en les relacions socials, sempre paguen els nois. I a la Xina resulta ofensiu no deixar que us paguin el compte quan us conviden. Convé de saber que aquí, quan algú us diu «Anem a fer un cafè», no està pressuposant que ell o vosaltres hàgiu de convidar. Hi ha països asiàtics, en canvi, on es prendrien aquesta frase com una invitació formal.

Deixo propina

A diferència de països com els Estats Units, aquí ningú no està obligat a deixar propina als bars o restaurants, però la majoria de gent ho continua fent, sobretot quan l'import és elevat o el servei correcte. No s'acostuma a deixar res quan preneu un cafè, però sí quan sortiu a sopar en grup. La quantitat dependrà del cost total de la factura i pot voltar entre el 5 i el 10 per cent de l'import final.

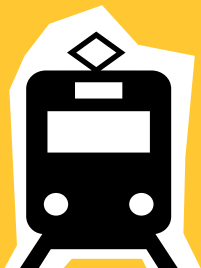
M'enduc el que no he menjat

Encara hi ha un cert pudor a l'hora de demanar d'endur-nos el menjar o el vi que ha sobrat quan mengem en un restaurant mitjanament car. Però no us talleu! Les coses comencen a canviar i en molts locals, els cambrers ja no s'estranyaran gens si els demaneu d'endur-vos el tros de pizza que no us heu acabat o l'ampolla de vi que ha quedat a mitges.

Puc fumar?

Prendre un cafè o una cervesa en un local públic amb una cigarreta entre els dits ha anat perdent l'aire poètic i cinematogràfic i s'ha anat convertint, des de les polítiques més dures als Estats Units fins a les noves lleis sobre el tabac d'estats com Irlanda o Itàlia, en un acte prohibit o, com a mínim, causa de polèmica. A les universitats està prohibit fumar i vendre tabac en totes les instal·lacions. Tampoc es pot fumar a la feina i passa el mateix als transports públics, als cinemes, als teatres i als centres de convencions o edificis públics. A la pràctica només es pot fumar a l'aire lliure. Fins i tot a les discoteques i als bars, al futbol, als restaurants i als parcs infantils, llocs on tradicionalment s'havia permès fumar, actualment està prohibit. L'any 2011 va entrar en vigor la nova llei antitabac, promulgada el 2010, que protegeix del fum tota mena de treballador, inclosos els de l'hostaleria.

MOURE'S:
MITJANS DE
TRANSPORT,
CONDUCCIÓ

AGAFO ELS TRANSPORTS PÚBLICS

Tren, metro, bus, tramvia...

www.tram.cat

www.tmb.cat/ca/home

www.fgc.cat/cat/index.asp

www.renfe.com/CA/viajeros/index.html

Si viviu a Barcelona i rodalies, els transports públics, en general, són un sistema efectiu (tot i que encara amb deficiències) i força econòmic, en comparació d'altres capitals europees com Londres. Tot seguit us donem alguns consells en relació amb el bon ús dels transports públics, especialment a l'àrea metropolitana de Barcelona: a) Els embussos són habituals i imprevisibles, sobretot en hores punta: si teniu una cita important i no podeu fer tard, assegureu-vos el tret i agafeu el metro o el tram si sou a Barcelona o rodalies. b) Si penseu utilitzar el transport públic, compreu-vos bitllets integrats, que, a Barcelona i rodalies, us permeten viatjar amb metro, bus, tramvia i tren pel preu d'un sol bitllet. Consulteu-ne les ofertes; actualment hi ha molts abonaments i combinacions possibles (bitllets integrats, abonaments mensuals, tarifes especials per a joves i estudiants...). Per a persones de menys de 25 anys és útil la targeta trimestral **T-Jove** i en general per a tothom és còmoda i pràctica la **T-10**, amb la qual es poden fer deu viatges integrats en tots els transports de l'àrea metropolitana. c) A l'autobús pagueu amb monedes; no us acceptaran bitllets gaire grans!

d) Per bé o per mal, no tothom deixa la banda esquerra lliure a les escales mecàniques del metro; no us neguitegeu, doncs, si algú us barra el pas. e) En molts llocs hi ha autobusos nocturns. L'àrea de Barcelona, per exemple, disposa dels anomenats NitBus, una bona manera d'estalviar-se els diners del taxi i, no cal dir-ho, tota una experiència! f) En tots els transports públics hi ha seients reservats per a persones grans o amb alguna mena de discapacitat i per a embarassades. Tanmateix, si el transport va molt ple, és convenient cedir el vostre seient en algun d'aquests casos. g) Per acabar, un consell que no podeu oblidar mai: si plou molt, tingueu paciència; tot es destarotará una mica i probablement aquell dia fareu tard.

VAIG EN BICI

Ciclisme urbà

L'ús de la bicicleta com a sistema de transport urbà cada vegada és més estès a Barcelona i rodalies. Tanmateix, encara estem lluny de molts països centreeuropeus, on la bicicleta, a més de ser respectada pels conductors d'altres tipus de vehicles, és un dels mitjans de transport més utilitzats per l'alumnat. En ciutats com Heidelberg (Alemanya), Copenhaguen (Dinamarca), Uppsala (Suècia) o Oxford (Anglaterra), és habitual veure circular pels carrers centenars de joves universitaris a dalt del vehicle de dues rodes més famós mundialment parlant. Podreu trobar bicis de segona mà molt senzilles a bon preu i també els últims models en bicis de carreres, de

muntanya o plegables. A Barcelona, els carrils bici van creixent, tot i que lentament i amb dificultats de convivència amb motos, cotxes i autobusos. Si voleu deixar la bici al carrer no us oblideu de lligar-la bé; tot i això, res no impedeix que quan torneu ja no hi sigui. L'administració treballa per minimitzar l'índex de robatoris i hi ha pàrquings privats amb espais especials per a bicis. També podeu combinar la bici i el transport públic. A més, s'estan començant a assajar algunes experiències de lloguer de bicis a la carta, que han tingut èxit a ciutats com Berlín. A Barcelona aquest sistema s'anomena **Bicing** (www.bicing.cat) i a Girona, **Girocleta** (www.girocleta.cat).

FAIG DIT

L'autoestop

Fer dit o autoestop no és una pràctica gaire estesa a Catalunya. Només en algunes zones rurals, podeu trobar veïns que utilitzen esporàdicament aquest sistema per anar d'un poble a un altre. La pràctica en si no està prohibida, però és il·legal fer-la en segons quins llocs, com ara autopistes, interseccions de carreteres o qualsevol lloc on sigui perillós aturar-se amb el cotxe. Recomanable o no, si es fa dit a la zona metropolitana de Barcelona pot molt ben ser que tot el que se n'obtingui siguin els fums contaminants dels cotxes, amb les excepcions pertinents, és clar. En les zones menys habitades, en canvi, és més fàcil que algú s'aturi.

CONDUEIXO

Anar en cotxe

L'ús del vehicle privat està força estès a Catalunya. Tot i que les distàncies entre poblacions i comarques mai no són gaire grans, fora de Barcelona i rodalies la xarxa de transport públic segueix sent deficitària per moure's amb un mínim de comoditat. Durant les primeres hores del matí i les últimes del vespre, i també al principi i al final del cap de setmana, les entrades i les sortides de Barcelona són, com en moltes grans ciutats europees, un bullici de cotxes. És estrany trobar una família de tres o quatre membres que no disposi d'un cotxe de propietat i sovint és normal que en tinguin més d'un, tot i que la despesa de manteniment –l'assegurança, la benzina...– és força important. Malgrat tot, la despesa és menor que la d'alguns països nòrdics, on els impostos per la compra d'un vehicle són molt elevats.

És força habitual que els joves es treguin el permís de conduir un cop l'edat ho permet. Aquí és als 18 anys, com a la major part dels països d'Europa (als Estats Units, per exemple, és als 16). Aconseguir el permís, però, no és fàcil i tampoc barat. Molts joves fan aquest pas quan comencen la universitat; alguns campus són lluny del casc urbà i en alguns casos no hi ha les connexions de transport públic necessàries. Des de 2006, funciona el sistema de carnet per punts (per a qualsevol vehicle de motor): per cada infracció es retiren punts fins a un màxim que suposa la retirada del carnet. Excepte en alguns cotxes, el canvi de marxes és manual. I com la majoria ja

deveu saber, el conductor té el volant a l'esquerra del vehicle i es condueix per la dreta.

Llogar o compartir cotxe

Si viviu a Barcelona, teniu carnet i voleu fer una escapada a la Costa Brava o a algun poblet dels Pirineus, un bon sistema és llogar un cotxe a una companyia barata. Els darrers anys, n'han aparegut moltes que tenen preus realment molt ajustats, i encara més si sou uns quants per compartir la despesa. Una altra opció que funciona en algunes universitats allunyades dels centres urbans és la de compartir cotxe. Només us heu de posar d'acord i pactar un preu per contribuir a la despesa de benzina, i tindreu un transport còmode i sostenible! Cada vegada, doncs, és més habitual compartir cotxe en activitats de la vida quotidiana (per anar a treballar o estudiar, per exemple). És el que, en anglès, s'anomena *car pooling*. Una altra pràctica en aquesta línia és el cotxe multiusuari o *carsharing*, que consisteix a abonar-se a una empresa que posa a la disposició dels socis una flota d'automòbils. Si us feu usuaris d'aquest servei, quan necessiteu un automòbil en tindreu un a l'abast, que també utilitzaran altres abonats del servei en altres moments. L'objectiu del cotxe multiusuari és l'ús racional del cotxe. Per poder trobar algú amb qui compartir cotxe o utilitzar el servei de cotxe multiusuari, consulteu alguns dels webs que gestionen aquests serveis o la informació que dona la mateixa universitat.

Tolerància 0

conducciosegura.gencat.cat/ca/comportament_al_volant/alcohol

Les morts a les carreteres de Catalunya han arribat a xifres molt preocupants els últims anys. El perfil majoritari del conductor accidentat és el d'un home jove i begut. És per això que, des de 2005, conduir amb alguna copa al cos està molt perseguit per les autoritats. La campanya Tolerància 0, que ja s'ha aplicat a països com França, pot portar a multes força elevades, la retirada del carnet i, en casos greus, la presó. Per tant, no conduïu si heu begut.

TORNAR A CASA

Vols barats

A Catalunya trobareu ofertes de vols barats per viatjar per la península i per tot Europa. Els darrers anys, ha augmentat molt el nombre de vols barats (low cost), des de l'aeroport del Prat i també des d'altres ciutats properes, com Girona, Lleida-Alguaire o Reus. A Internet, ja ho sabeu, trobareu les millors ofertes.

El vaixell també pot ser un sistema de transport per viatjar, especialment a les illes Balears: Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

TELÉFON,
CORREU I
INTERNET

PARLO PER TELÈFON

Com he de respondre?

Respondre al telèfon és una de les pràctiques quotidianes que, segons com, pot donar lloc als malentesos més divertits i inimaginables. Aquí quan truquem a casa d'algú generalment demanem per la persona amb qui volem parlar amb un «**Que hi és...?**» o «**Que podria parlar amb...?**». I normalment no hi ha una identificació obligada. En general, qui respon és qui pregunta: «**De part de qui?**» o «**Amb qui parlo, si us plau?**». El mateix sol passar a l'altra banda del fil telefònic: qui respon no s'identifica i acostuma a contestar amb un «**Digui'm**», amb un simple «**Sí?**» o, si es vol ser una mica més acurat, amb un «Bona tarda, digui». Us imagineu quantes respostes hi deu haver arreu del món? En alguns països, la persona que respon al telèfon diu el seu nom o el seu número de telèfon. **Sí?** o **Digui** són, només, algunes de les formes que més s'utilitzen a casa nostra. Com que aquí anem a dormir tard, es pot trucar, sense molestar, fins a les onze de la nit aproximadament, tot i que sempre és millor conèixer els costums de cada casa.

Telèfon mòbil

A Catalunya l'ús del telèfon mòbil està totalment generalitzat i cada vegada està més estès l'ús dels mòbils amb connexió a Internet, els anomenats *telèfons intel·ligents* o *smartphones*. Sobretot entre els joves

és habitual l'ús d'aquestes eines així com de les tauletes o els ordinadors per comunicar-se, tant a Catalunya com a molts altres territoris del món. L'extensió de l'accés a la xarxa està modificant ràpidament la manera com ens comuniquem els uns amb els altres. Així, els telèfons fixos i els locutoris han deixat pas als smartphones, les tauletes i els ordinadors que tenen accés a Internet i permeten comunicar-se amb qualsevol part del món. Els programes més habituals són, per una banda, de veu (com l'Skype o el Viber) i, per l'altra, de missatgeria (com el WhatsApp o el Line). Cal tenir present, però, que no es pot utilitzar el mòbil al cine ni al teatre i que a classe i en segons quins actes o esdeveniments públics només se'n pot fer ús com a eina de treball o difusió.

ENVIO UN PAQUET

Correus i missatgeria

Si heu d'enviar paquets a casa, podeu utilitzar el sistema postal oficial, Correus, a uns preus raonables sempre que no necessiteu fer un enviament urgent. A Correus podreu triar entre tarifes ordinàries i altres d'especials d'enviament per avió o de correu certificat. Informeu-vos-en abans. Trobareu oficines a les principals poblacions de Catalunya. També podeu accedir al servei de les grans companyies de missatgeria, que acostumen a tenir franquícies a bona part del territori.

EM CONNECTO A LA XARXA

Accés a Internet

Si voleu utilitzar Internet no tindreu cap problema. Ho podeu fer gratuïtament a la universitat i en alguns equipaments públics, com ara les biblioteques, i en algunes places o espais determinats a l'aire lliure. Tot i que Catalunya encara no arriba al nivell d'altres països europeus pel que fa a punts d'accés a la xarxa públics i gratuïts, aquest servei s'està estenent en tot el territori català. En algunes ciutats, com ara Barcelona, els ajuntaments han impulsat xarxes accessibles en algunes zones per fomentar i facilitar l'ús de les noves tecnologies entre els ciutadans. Al mateix temps alguns col·lectius ja treballen per estendre xarxes compartides. A més, trobareu que cada vegada hi ha més bars, restaurants i botigues que ofereixen accés gratuït a la xarxa per als clients.

Això sí, a diferència dels països asiàtics, la velocitat de la connexió a Catalunya no és gaire elevada. No us desespereu si us costa una mica de temps descarregar-vos un contingut!

—○—
EMANCIPACIÓ
—○—

ESTUDIO

Finançament dels estudis

A Catalunya cal pagar una matrícula per estudiar a la universitat. Els preus varien segons el tipus d'estudis i, sobretot, segons que es tracti d'una universitat pública o privada. Hi ha un sistema de beques, però els imports d'aquests ajuts no són gaire elevats. Així mateix, en el nostre país no hi ha gaire tradició pel que fa a les beques salari o crèdits per pagar els estudis que es retornen un cop començada la vida professional. Aquesta situació varia molt d'un país a un altre. Hi ha països on els estudis són gratuïts; en d'altres, com ara Suècia i Dinamarca, els estudiants reben un ajut de l'estat per poder-se pagar les despeses derivades dels estudis: allotjament, material, desplaçaments, etc.

L'autoresponsabilitat

Aquí són els mateixos estudiants els que s'han de responsabilitzar de la gestió dels seus afers acadèmics en començar els estudis: matricular-se, triar itineraris, etc. En molts països asiàtics i llatinoamericans, en canvi, l'estudiant troba el camí més traçat des del principi: no ha de pensar a triar els itineraris d'estudi, perquè ja estan preestablerts. Si veniu d'algun d'aquests països, pot ser que d'entrada trobeu a faltar aquest suport i que us sobti el nostre funcionament. Però que això no us desanimi, ja veureu que ben aviat us familiaritzareu amb aquest sistema i hi trobareu avantatges. Per exemple, podreu fer-vos un currículum adaptat als vostres interessos.

Tracte amb el professorat

Podeu tutejar un professor? Els nivells de confiança entre el professorat i l'alumnat sempre depenen del caràcter, l'accessibilitat i el do per a les relacions socials de totes dues parts. Convé saber, però, que en determinades cultures, com l'anglosaxona o l'asiàtica, la distància sol ser més gran –a la Xina, per exemple, la universitat és vista com una entitat tutora i el professorat és tractat amb gran reverència– i que, en d'altres, el tracte sol ser més proper i informal, sempre, naturalment, dins uns paràmetres de respecte i amb les excepcions corresponents (a Itàlia, per exemple, se sol tractar el professorat de *vostè*). A les universitats catalanes, per regla general, les relacions són disteses, i no està mal considerat que l'alumne tracti de *tu* el professor; de fet, podríeu veure'ls prenent un cafè plegats.

El quart d'hora acadèmic

Aquesta expressió fa referència al fet que, majoritàriament, les classes no comencen puntualment, a l'hora fixada, sinó entre cinc i quinze minuts més tard. Aquest espai de temps, que serveix perquè l'alumnat i el professorat es desplaçin d'una aula a una altra i tinguin un petit descans, aquí s'anomena *quart d'hora acadèmic*. Tot i que hi ha moltes universitats que fan aquesta pausa, també n'hi ha que no la practiquen. Aquest és el cas, per exemple, de les universitats xineses, on, com ja s'ha dit, la puntualitat té una gran importància socialment i culturalment. A Colòmbia, en canvi, també tenen el quart d'hora acadèmic i en diuen *la ley del cuarto*.

Menjadors universitaris

Els menjadors o bars universitaris són un punt de trobada ineludible. I també són, no cal dir-ho, el millor lloc per menjar un entrepà, fer un dinar ràpid o un cafè a mig matí. Algunes universitats ofereixen abonaments o menús a preu reduït per a la comunitat universitària. Consulteu les ofertes dels bars o menjadors de la vostra universitat.

Fer campana

No anar a classe per fer altres coses (anar al bar, quedar-se a casa a dormir...) és una cosa que poc o molt tothom ha fet algun cop a la vida. D'aquesta pràctica, tan habitual per a segons qui, en diem **fer campana** o **fer pila**, entre altres expressions. A Colòmbia rep el nom de *mamar classe* i als països francòfons, *faire l'école buissonnière*. En general, no es castiga, però hi ha alguns sistemes universitaris, com el xinès, que la persegueixen quan es produeix de manera reiterada.

Estudiar a l'estranger

Les noves generacions cada vegada s'interessen més per formar-se a l'estranger, sobretot per aprendre idiomes i cursar part de les assignatures del pla d'estudis a fora. També comença a ser habitual la mobilitat en l'àmbit de les pràctiques professionals. Hi ha les beques Erasmus i altres modalitats d'ajuts i programes de mobilitat.

TREBALLO

Estudies o treballes?

Hi ha estudiants que es dediquen completament als estudis i d'altres que compaginen aquesta activitat amb alguna feina de poques hores (sovint feines de cangur, professor particular, cambrer, etc.). També hi ha persones adultes que, a banda de l'activitat professional, fan una carrera universitària o estudis de tercer cicle, postgraus o màsters.

Quan començo?

A Catalunya, l'inici de l'activitat professional no sol coincidir amb l'acabament dels estudis superiors. En la majoria de casos se sol continuar l'activitat acadèmica amb estudis de tercer cicle, d'especialització o més orientats a l'objectiu laboral. En altres països, en canvi, com ara al nord d'Europa, Alemanya, els Estats Units o Austràlia, no és estrany que la gent jove es prengui un any sabàtic després d'acabar la carrera i, en alguns casos, també abans d'entrar a la universitat, especialment per fer viatges i conèixer món.

Busco feina

Si sou estrangers, heu de saber que per poder treballar aquí s'han de complir dos requisits: en primer lloc, cal tenir el permís de residència i, en segon lloc, cal demanar un permís de treball. Per ser funcionari de l'Administració pública, cal tenir la nacionalitat espanyola o la d'un dels altres estats membres de la Unió Europea.

M'INDEPENDITZO

Anar-se'n de casa

A Catalunya, la majoria d'estudiants universitaris depenen econòmicament dels pares. A més, com a mitjana, la gent jove no se'n va de casa dels pares abans dels 25 anys. Només el 10 % ho fan abans dels 25 i el 42 % abans dels 30. Pel que fa a la resta, se solen emancipar entre els 30 i els 34 anys. Aquest és el cas, sobretot, dels joves de Barcelona i rodalies –on es concentra la major part de la població de Catalunya–, que continuen al domicili familiar durant el període d'estudis superiors. Cal dir també que des de fa pocs anys en algunes poblacions hi ha habitatges especials per a joves, amb uns preus més reduïts que els del mercat, tot i que l'oferta encara és molt escassa. Aquesta situació de dependència econòmica dels joves, sobretot dels estudiants universitaris, contrasta amb la d'altres països d'Europa, en què la gent jove s'independitza molt abans. El fet que els fills s'estiguin a casa dels pares fins a una edat tan avançada fa que aquí les relacions familiars siguin força importants. Segurament això pot sorprendre nòrdics i centreeuropeus, que en general se'n van de casa tan aviat com poden i que amb prou feines veuen la família durant l'any. També pot sorprendre asiàtics i africans, però per motius ben diferents, ja que aquests potser trobaran que aquestes relacions són poc intenses i poc respectuoses en comparació de les dels seus països d'origen, on la família té un paper central i els lligams familiars són tan forts que es pot dir que les relacions entre pares i fills continuen sent totalment estretes al llarg de la vida.

BUSCO PIS

Residència

Per als ciutadans de la Unió Europea aconseguir el permís de residència és un tràmit; hi tenen dret, però l'han de demanar. Les persones que tenen altres nacionalitats han de presentar una sol·licitud, que els pot ser acceptada o denegada.

Habitatge

jovecat.gencat.cat/ca/temes/habitatge

Els preus dels pisos han baixat aquests últims anys tot i que segueixen tenint preus força elevats, especialment a l'àrea metropolitana de Barcelona, tant els de compra com els de lloguer. Això no obstant, per als més joves hi ha serveis que disposen de borses de pisos amb uns preus i unes condicions més accessibles i que també ofereixen la possibilitat de compartir el pis amb altres persones (estudiants, en la majoria dels casos, però també gent treballadora) i reduir, per tant, les despeses.

Aquí, entre els joves universitaris és habitual compartir pis (compartir-habitatge.net/). Això permet que estudiants d'aquí i de diversos orígens puguin establir relacions interculturals. En altres països, com França, és menys habitual compartir pis, per qüestions burocràtiques, i també en alguns països de l'Amèrica Llatina per temes de seguretat.

TINC FILLS

Després d'una època en què es podia parlar d'un segon *baby-boom* (pel fet que les persones del primer *baby-boom*, que van néixer entre el final dels seixanta i la meitat dels setanta estaven en edat fèrtil) i de l'arribada de persones immigrades, actualment les taxes de natalitat a Catalunya han disminuït. Tot i que durant els últims temps els governs català i espanyol han començat a impulsar mesures per a les famílies amb fills, les polítiques de conciliació es troben encara molt lluny de les de països com Suècia o d'altres d'escandinaus. Actualment, la baixa de maternitat és de 16 setmanes i és molt recent el permís de paternitat, de 15 dies, però les condicions varien segons si es tracta de l'Administració pública o l'empresa privada.

TRADICIÓ,
CULTURA
I FESTA

ME'N VAIG DE FESTA

Horaris nocturns

Un aspecte de la nit que cal dominar bé són els horaris nocturns, no fos cas que arribéssiu massa d'hora al club de torn i us passéssiu una hora sols, ballant amb el DJ... Aquí, la gresca comença cap a les dotze, quan la gent es troba als bars i locals d'oci de les poblacions per fer-la petar i beure en grup. Les discoteques comencen a omplir-se pels volts de les dues. De tres a cinc, la millor hora, és quan hi ha més gent i quan és més fàcil fer amics. La majoria de locals tanquen entre les cinc i les sis, tot i que n'hi ha que tanquen més tard. Si aleshores encara teniu ganes de moure l'esquelet, teniu en llocs encara oberts la darrera oportunitat que us ofereix la nit. Molta gent jove, de tornada cap a casa, aprofita per fer el primer mos del dia.

Beure al carrer

Barcelona ha volgut posar ordre als espais públics i ha engegat un seguit de normes que prohibeixen, entre altres coses, beure alcohol al carrer, fer grafitis i pintades –tot i que l'art urbà segueix tenint molta força a la ciutat–, omplir parets i façanes de cartells publicitaris, jugar amb apostes al carrer o exercir la prostitució. Han estat unes mesures polèmiques. Per alguns, són imprescindibles per garantir una convivència als carrers de la ciutat i, per altres, no deixen de ser un intent d'amagar als visitants alguns dels déficits i problemes de la ciutat.

Festes populars i folklore

Les festes populars són una de les manifestacions lúdiques i folklòriques més arrelades a Catalunya. N'hi ha de tot tipus i se'n fan a molts pobles i ciutats del país. Algunes tenen a veure amb fets o celebracions religioses, i d'altres no. Entre les més tradicionals destaquen la Patum de Berga, els carnivals de Vilanova i Sitges, les fires de Sant Narcís a Girona, les festes de la Llum a Manresa, les festes de segar i batre en molts pobles, la castanyada, la nit de Reis, el tió, la mona, el dia de Rams...

De festes no tan antigues, però que han esdevingut molt populars, cal destacar la diada de Sant Jordi –el «dia dels enamorats» a Catalunya–, en què pobles i ciutats s'omplen de parades de llibres i de roses, una diada que ja han adoptat ciutats tan llunyanes com Tòquio, al Japó. Altres celebracions populars amb molta participació són la Mercè, al final de setembre i només a Barcelona, i la revetlla de Sant Joan, el 23 de juny. Per la revetlla se celebra el solstici d'estiu, amb fogueres al carrer –organitzades i controlades– i focs artificials a tot Catalunya. És una nit per trobar-se amb els amics i compartir el sopar, menjar coca –feta de pasta de briox amb fruita confitada, pinyons i, en alguns casos, crema– i beure cava, i acabar de matinada dormint a la platja, quan n'hi ha, és clar. La revetlla de Sant Joan manté algunes similituds amb festes d'altres països, com ara Irlanda, on la mateixa nit les parelles salten per sobre del foc per assegurar-se la descendència. Catalunya, com a país mil·lenari que és, té una llarga tradició folklòrica que

comprèn activitats i camps ben diversos: des dels castells fins als pastorets, la sardana, els correfocs o les havaneres. Una cosa que cal tenir en compte si es vol participar a un correfoc és que cal anar preparat i portar la roba adequada si no es vol patir més del compte: roba vella de cotó gruixuda i que tapi, amb barrets i mocadors inclosos.

Oferta cultural

Si passeu una temporada a Catalunya segur que no tindreu temps de provar tota l'oferta cultural que es reparteix, sobretot els mesos d'estiu, per ciutats de tot el territori. Barcelona, que aspira a situar-se al costat de capitals culturals com Londres, acapara bona part dels festivals de música i teatre (el Festival Grec, el Primavera Sound o el Sónar), però també en altres ciutats i pobles podeu trobar propostes interessants (el Mercat de Música Viva de Vic, la Fira de Teatre de Tàrraga, la Fira del Circ de Reus...). Internet és, com sempre, la solució, també per estar al cas de descomptes especials, sobretot per a estudiants.

FAIG VACANCES

Vacances

A Catalunya, l'alumnat sol tenir entre vuitanta i cent dies de vacances l'any. La gent que treballa acostuma a tenir al voltant d'una vintena de dies laborables de vacances (una trentena en total, si hi incloem els caps de set-

mana del període de vacances). Per a l'alumnat, els períodes de vacances són els mesos d'estiu (juliol, agost i, parcialment, el setembre), per Nadal (quinze dies, aproximadament) i per Pasqua (deu dies pels volts dels mesos de març o abril).

Pont i fer pont

Un pont és un dia feiner que queda entre dos dies festius o inhàbils i que es converteix també en dia festiu o inhàbil. Així, aquesta successió de dies esdevé per a molta gent unes petites vacances. N'hi ha, però, que no tenen tanta sort i que han de treballar. Popularment es diu que els que poden aprofitar aquest dia fan pont.

FAIG ESPORT

Esport d'estiu i d'hivern

Catalunya és un país força esportiu, i es fa estrany de trobar un jove que no practiqui algun tipus d'esport, tot i que, alerta!, també n'hi ha. El futbol i el bàsquet són els més populars, però el tennis i la natació també tenen força adeptes. Cada vegada més, als catalans de totes les edats i condicions físiques els agrada sortir a córrer per la ciutat. Tots els mesos de l'any s'organitzen curses de 10 quilòmetres, mitges maratons i maratons. La cursa més popular és la de la Mercè a Barcelona. La mitja maratón de Granollers al febrer també és molt concorreguda; hi participen atletes de primera lí-

nia. A l'hivern, qui s'ho pot permetre econòmicament i en sap esquia als Pirineus. I a l'estiu cada cop hi ha més gent que fa esports d'aventura. Amb tanta activitat, tampoc no és estrany que alguns equips catalans, com el Barça, o esportistes com Pau Gasol, Kilian Jornet o Pep Guardiola siguin coneguts fora del territori.

MODA I APARENÇA

EM VESTEIXO

Què em poso?

Què em poso aquesta nit? Vet aquí una pregunta que tothom s'ha fet milions de vegades i que mai no té una mateixa resposta. En general, l'estil que ha de tenir la nostra roba depèn, entre altres coses, del grau de formalitat que exigeix la nostra cita. Es poden donar alguns consells sobre quina és la manera més apropiada de vestir aquí, amb el benentès que cadascú és lliure de fer el que vulgui. En segons quin tipus de feina (certs càrrecs directius, relacions de protocol) i als actes formals, com un casament, una recepció oficial o una representació d'òpera, la gent sol anar força mudada. Pel que fa a la resta de situacions –sortir amb els amics, anar de festa, visitar un familiar–, ja depèn del gust (i les ganes!) de cadascú.

Roba i clima

www.meteo.cat

El clima dominant a Catalunya és el mediterrani, que és el que també trobem en altres països propers –com Grècia o Itàlia–, i que es caracteritza per uns estius secs, pluges a la primavera i a la tardor, i un fred suau a l'hivern. Amb tot, també trobem el clima alpí als Pirineus, amb temperatures força baixes a l'hivern. Què vol dir, però, tot això a la pràctica? Quina roba ens hem de posar? En general es pot dir que convé abrigar-se força de novembre a febrer, període durant el qual es fa indispensable portar roba

d'hivern (jerseis gruixuts, abrics...) i molt especialment a les zones fredes del país. De març a abril i d'octubre a novembre no cal abrigar-se tant i el més assenyat és dur roba de mig temps (cal vigilar, però, amb les baixades i pujades de temperatura, molt freqüents en aquesta època). De maig a setembre és quan fa més calor i quan s'imposa la roba d'estiu: faldilles i pantalons curts, samarretes, sandàlies...

—○—
PARTICIPACIÓ
—○—

VULL PARTICIPAR

Votar a partir dels 18

www.parlament.cat/web/composicio/resultats-electorals/elector

Per poder exercir el dret de vot al Parlament de Catalunya i al Congrés i Senat espanyols, cal estar nacionalitzat i, a més, en el primer cas, estar censat a Catalunya. Els ciutadans de la Unió Europea poden votar i ser elegits a les eleccions municipals i a les europees sense tenir la nacionalitat.

Associacionisme

www.gencat.cat/temes/cat/participacio.htm

A Catalunya la cultura associativa és tot un fenomen social. Hi ha un teixit associatiu molt important i, per tant, la possibilitat de connectar amb altres persones per dur a terme activitats molt diverses. La universitat participa d'aquest caràcter associatiu en general i també en el vessant del voluntariat, és a dir, que s'hi pot exercir la solidaritat amb una projecció molt àmplia.

LLENGÜES

PARLO IDIOMES

Aprendre llengües

Aprendre català i castellà no només és necessari per integrar-se millor al país, sinó que, a més, pot ser molt útil per trobar una bona feina. El domini de l'anglès i altres idiomes, com l'alemany o el francès, també és, en aquest sentit, molt ben valorat i pot ser un punt a favor.

Parles anglès?

A Barcelona cada vegada és més fàcil trobar, atenent el públic, persones que parlen altres idiomes, anglès bàsicament, o almenys que es defensen per poder atendre les demandes. No és, però, una situació generalitzada. Fora de les zones turístiques i sobretot entre la gent més gran, el coneixement de l'anglès és més aviat minoritari. Pot ser, doncs, que en alguns casos sigui una mica més complicat aclarir-vos sense nocions de català i castellà.

I DEL CATALÀ, QUÈ?

www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/

Quines llengües es parlen a Catalunya?

A Catalunya, les principals llengües de comunicació són el català i el castellà. El català és la llengua pròpia del país i històricament ha estat la llengua hegemònica, la llengua utilitzada en la majoria de situacions comunica-

tives. No obstant això, a causa de la repressió política exercida contra la llengua catalana en llargs períodes de la història moderna, i a causa també del desenvolupament econòmic, que ha fet de Catalunya un lloc d'acollida d'immigrants d'arreu del món, el català conviu actualment amb el castellà, i també amb altres llengües com l'anglès, el francès, l'alemany, l'àrab, el berber, el tagal, etc.

El 77,5 % de la població de Catalunya parla el català i el 95,3 %, l'entén. El castellà és conegut per pràcticament tothom, i moltes persones, sobretot la gent jove, poden expressar-se en anglès.

Una de les llengües

El català és una de les deu llengües més parlades i escrites de la Unió Europea. El nombre de parlants del català supera el de llengües com el danès o el finès. A la Unió Europea hi ha milions de persones que habitualment parlen una llengua diferent de la llengua oficial de l'estat en què viuen i, d'aquestes, el català és la que té un nombre més gran de parlants. A més de parlar-se a Catalunya, el català també es parla al País Valencià, a les illes Balears, a la franja oriental d'Aragó, a la part de Catalunya sota l'administració francesa, a la ciutat de l'Alguer (a l'illa de Sardenya) i a Andorra, on és la llengua oficial. En el conjunt d'aquests territoris, hi viuen més de deu milions d'habitants.

Un model lingüístic integrador

La societat catalana ha optat per un model lingüístic integrador, que fa compatible el plurilingüisme amb la promoció de l'ús de la llengua catalana, ateses la condició de llengua minoritària del català en el context mundial i les mancances derivades de molts anys de repressió. Les mesures que afavoreixen l'ús del català contribueixen a preservar la diversitat lingüística i cultural del món, patrimoni de tota la humanitat.

Actualment, el català és la llengua utilitzada per l'Administració pública (el Govern de Catalunya, anomenat Generalitat, els ajuntaments, les universitats, etc.), pels mitjans de comunicació de titularitat pública de Catalunya (ràdio i televisió) i per un nombre important de mitjans de titularitat privada (diaris, revistes, ràdios i alguns programes de televisió). En català es fan moltes activitats culturals: obres de teatre, conferències, seminaris, etc., tot i que hi ha una àmplia oferta en altres llengües. El català també té una presència important en l'activitat socioeconòmica del país: en la publicitat, en la retolació de molts establiments comercials o en la documentació bancària, per esmentar-ne alguns exemples. Pel que fa a Internet, set dels deu webs més visitats del món tenen versió en català. A més, a la Viquipèdia el català és la llengua que fa tretze per nombre d'articles creats. Finalment, el català és la llengua vehicular de l'ensenyament: en l'ensenyament primari i secundari, la majoria de les assignatures s'imparteixen en llengua catalana.

Què hi diu la llei?

La Llei de política lingüística, aprovada pel Parlament de Catalunya el gener de 1998, defineix el marc normatiu per al català i el castellà a Catalunya. La Llei estableix que el català és la llengua pròpia de Catalunya, concepte que compromet les institucions catalanes a usar-la de manera general i a promoure'n l'ús públic. També estableix l'oficialitat del català i del castellà a Catalunya, fet que garanteix als ciutadans el dret d'utilitzar les dues llengües lliurement en totes les seves activitats públiques i privades.

En el context de la Unió Europea, des de l'any 1990 s'han aprovat diferents acords amb organismes oficials de la UE que normalitzen l'ús de la llengua catalana en les institucions. Aquests acords reconeixen la vigència actual de l'ús de llengua catalana en el marc de la Unió Europea, tot i que aquesta no consta com a llengua oficial.

A la universitat

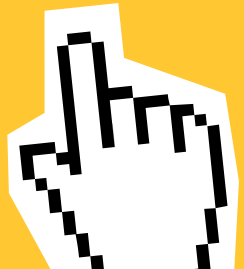
A les universitats catalanes, el català té l'estatus de llengua pròpia i oficial, tot i que també hi és oficial el castellà. Com a llengua pròpia, el català és la llengua utilitzada en les comunicacions institucionals; així mateix és la llengua de relació personal de molts membres de la comunitat universitària.

La voluntat de projecció internacional de les universitats catalanes, que es concreta en un creixent intercanvi amb universitats d'arreu del món, i el context general de mundialització de la societat actual fan que les universi-

tats catalanes siguin cada cop més multilingües. Conscients d'aquesta realitat, la política lingüística de les universitats catalanes s'orienta tant a garantir el procés d'extensió social de l'ús del català com a promoure el coneixement d'altres llengües i la seva utilització en determinats àmbits. Les universitats han apostat, sobretot, per l'ús de la llengua anglesa, que cada vegada té més presència en les universitats catalanes. L'oferta de docència en anglès va augmentant tant als graus com sobretot als postgraus.

Les universitats catalanes posen a disposició de totes les persones que ho necessitin una àmplia gamma de recursos per aprendre català. Atès el lloc central que ocupa el català dins la família de les llengües romàniques, si es coneix alguna d'aquestes llengües (castellà, francès, italià, portuguès, etc.) en poc temps es pot seguir una classe impartida en llengua catalana. Així mateix, la varietat lingüística científicotècnica, que és la utilitzada en la docència, presenta més similituds entre les llengües d'una mateixa família que no pas la varietat pròpia dels usos informals i, per tant, és més fàcil d'entendre. A les universitats catalanes, tant el professorat com l'alumnat poden escollir la llengua en què volen expressar-se entre les dues oficials. Un seixanta per cent de les classes, aproximadament, són en català, tot i que l'ús de les llengües varia molt segons les universitats i les titulacions. En general, l'alumnat, abans de matricular-se, pot consultar la llengua en què s'imparteixen els grups classe al web de la universitat; a més, pot fer els exàmens i els treballs tant en català com en castellà, independentment de la llengua utilitzada pel professorat.

ADRECES
WEB D'INTERÈS

ADRECES WEB D'INTERÈS

Generalitat de Catalunya

www.gencat.cat

INTERCAT. Portal amb recursos d'aprenentatge del català per a universitaris

www.intercat.cat

Study in Catalonia

www.studyincatalonia.com

Guies de Conversa universitària. Aplicació per a dispositius mòbils per viure la universitat en català. (disponible en 9 idiomes).

www.intercat.cat/ca/guiesdeconversa.jsp

Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR)

www.gencat.cat/agaur

80 TIPS
ENGLISH

80 PISTAS
ESPAÑOL

www.intercat.cat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Economia i Coneixement
Secretaria d'Universitats i Recerca